

© Editura EIKON

București, Str. Smochinului nr. 8, sector 1,
cod poștal 014606, România

Difuzare / distribuție carte: tel/fax: 021 348 14 74
mobil: 0733 131 145, 0728 084 802
e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: tel: 021 348 14 74
mobil: 0728 084 802, 0733 131 145
e-mail: contact@edituraeikon.ro
web: www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național
al Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BITERE, VASILE

Vanisia, prințesa Moldovei / Vasile Bitere. - București : Eikon, 2019
ISBN 978-606-49-0021-0

821.135.1

Ilustrație copertă: Barancea Mirela

Tehnoredactor: Mihăiță Stroe

Editor: Valentin Ajder

Vasile Bitere

Vanisia, prințesa Moldovei

E I K O N

București, 2019

Cuprins

Prolog

CAPITOLUL I	
O fantomă bântuie Valea.....	9
CAPITOLUL II	
“Moarte de om noi n-am făcut...”	23
CAPITOLUL III	
În care Zoie ajunge Doamna Moldovei.....	29
CAPITOLUL IV	
Comoara din inima Bărăganului	38

Partea I

CAPITOLUL I	
A plecat cu gândul că va deveni bogat, dar s-a întors mai sărac ca niciodată!.....	47
CAPITOLUL II	
Testament? ori vreo poruncă de mare taină... ..	55
CAPITOLUL III	
Coconul de neam.....	63
CAPITOLUL IV	
“Dacă-i porunca... cu n-am decât să mă supun!”	72
CAPITOLUL V	
“Pe domniță c-o lua, pe ochii dulci o săruta!”	81

CAPITOLUL VI	
Duelul.....	91
CAPITOLUL VII	
Osândită la suferință și-ntristare	106
CAPITOLUL VIII	
“Al cui e, al cui nu-i e, acum e al nostru! “	114
CAPITOLUL IX	
“Darul” trimis de Ceruri la cumpăna dintre ani	120
CAPITOLUL X	
“Copile... dar ochii tăi sunt ca doi luceferi!”	125
CAPITOLUL XI	
Blasfemia.....	133

Partea a II-a

CAPITOLUL XII	
Robii	145
CAPITOLUL XIII	
Un amor tragic și... dezrobirea țiganilor	152
CAPITOLUL XIV	
Șatra	166
CAPITOLUL XV	
Captivă în șatră.....	174
CAPITOLUL XVI	
“Cum să dispară însuși Dumnezeu?”	182
CAPITOLUL XVII	
”Să ai grijă de Garofița că e porunca Domnului!”	187
CAPITOLUL XVIII	
În căutarea Vanisiei	194
CAPITOLUL XIX	
“N-ai văzut-o pe Vanisia ?”	203

CAPITOLUL XX	
“Chi sta piangendo nella notte, Grigorio?”	215
CAPITOLUL XXI	
Iluziunea.....	225
CAPITOLUL XXII	
“Terapeutul”	235
CAPITOLUL XXIII	
Uitarea.....	245

Partea a III-a

CAPITOLUL XXIV	
Jabar și Vera	257
CAPITOLUL XXV	
Fuga.....	261
CAPITOLUL XXVI	
“... o s-o creștem ca și cum ar fi copilul nostru !”	268
CAPITOLUL XXVII	
“Dansatoare vreau să mă fac !”	274
CAPITOLUL XXVIII	
Răpită pentru a treia oară	281
CAPITOLUL XXIX	
Prin pașalâcul turcesc	285
CAPITOLUL XXX	
Taraful misterios.....	290
CAPITOLUL XXXI	
Izbânda.....	297
CAPITOLUL XXXII	
“Vin bașbuzucii !...”	303
CAPITOLUL XXXIII	
La ospățul prințului Obrenović	309

CAPITOLUL XXXIV	
Între viață și moarte	320
CAPITOLUL XXXV	
Un tată disperat	327
CAPITOLUL XXXVI	
Pe urmele Vanisiei	341
CAPITOLUL XXXVII	
Cirque Fernando de la Beert.....	347
CAPITOLUL XXXVIII	
Drumul spre Franța	351
CAPITOLUL XXXIX	
Regăsirea	358
CAPITOLUL XL	
După douăzeci de ani.....	367

PROLOG

Capitolul I

O fantomă bântuie Valea

Mergând în pasul domol al calului arăbesc de-a lungul Văii Trotușului, un fel de Vale a Loarei, călătorul străin locului va descoperi un ținut de basm. Valea se întindea de-a dreapta și de-a stânga râului cu același nume; pleca din Câmpia Siretului Mijlociu, de pe o platformă întinsă și netedă, se gătuia ușor între Dealul Oușor și Culmea Pietricica, ca apoi să se dezvolte pe un spațiu larg în Depresiunea Comănești, lăsând la nord-est Munții Berzunț și la sud-vest Munții Nemira. Drumetul va fi mișcat de frumusețile naturii, de minunatele creații ale Domnului în grădina sa.

De cum ar porni la drum, după un galop mai avântat, ar da de pădurile de foioase înverzite care se revarsă în cascade de pe colinele mărginașe râului. Mireasma proaspătă a mugurilor de fagi, trilurile neîntrerupte ale păsărilor, zumzetul continuu al albinelor și al libelulei, florile multicolore, toate l-ar impresiona, oricât de mofturos ar fi musafirul locului. Frumusețea divină s-ar încrusta adânc în memoria acestuia, rămânându-i amintiri de neuitat.

Apa Trotușului, izvorâtă din deșul stâncilor, limpede ca seninul cerului, curge la vale, uneori în cascade, alteori vijelios, dar în cea mai mare parte lin; trecătorul e îmbiat la popasuri dese, răcoroase și odihnitoare.

Ținând drumul de care spre suișul muntelui, călătorul nostru nu ar întâlni în cale castele și palate, nu ar da peste cavaleri în armuri de fier încarnați în piatră ori peste fantomele domnițelor trădate în amor, dar ar întâlni un tărâm de poveste, ar admira codrii seculari, ar vedea

turme de căpriori ori ar auzi lătratul vulpilor argintii. Mai sus, spre înaltul munților, sub măreția brazilor încărcăți cu cetină verde, ar da peste bârlogul ursului carpatin.

În aceste minunății ale naturii s-au așezat de-a lungul istoriei, de la Decebal și Traian, poate și mai de demult, oamenii locului, pământeni, construindu-și case din lemn și lut.

La vremea în care se petreceau întâmplările din această povestire, pe la 1760, drumul, care o pornea de la Adjud și mergea către Onești, urma firul albiei Trotușului, uneori la o depărtare mai mare, alteori chiar pe lângă malul apei. Doar pe alocuri era mai bun, întrucât cea mai mare parte din el era o urmă bătătorită de roți, copite și pași. Vara, pe timp de secetă, în urma ștafetelor domnești, acesta se cufunda într-o perdea albicioasă de colb ca după o furtună pustiitoare. După ploaie, drumul devenea o mlaștină cleioasă, unde se împotmoleau carele împovărate ale răzeșilor.

Din buza malului începeau fânețele necosite, îngălbenite de secetă. Mai spre dealuri erau pământurile aride, uscate și mistuite de vegetație.

Străinul călător ar întâlni în cale puține așezări, unele căzute în paragină, altele locuite de oamenii nevoiași, triști, goi și amărâți. Pe alocuri ar da și de sălașe ale țișanilor robi, primite ca danii de mânăstiri ori de boierii fideli domnilor.

În acele timpuri de restriște, asupra băștinașilor s-au abătut mari nenorociri și primejdii. Țara a intrat pe mâna domnilor fanarioți¹, care s-au repezit asupra lor ca hulpavii, înșfăcând în ghearele hrăpărețe tot ce puteau cuprinde: i-au stors de avuție, i-au supt de vlagă, le-au secătuit sufletul, lăsându-i fără speranță, i-au adus rapid în stare de sărăcie lucie. Birurile plătite de satele răzeșești erau apăsătoare: din sudoarea prostimii trebuiau achitate dările către Poartă, către visteria domneasă, către mânăstiri; boierii lacomi își cereau și ei partea.

Din când în când, pâlcurile de dragoni austrieci treceau munții și prăduiau satele care se întindeau de-a lungul văii, jefuind și omorând

¹ În Moldova domniile fanariote au ținut de un secol între 1711 și 1821, fiind instalați pe tron 36 de domni. Sursa: documentarul „Domniile fanariote în Moldova și Țara Românească”.

oamenii din această parte de țară. Năvala turcilor și a tătarilor, apoi cea a polonezilor, au adâncit tăișul suferinței, i-au făcut pe oameni să se haiducească, ori să-și caute adăpost în munți. Mulți și-au lăsat ogorul, apucând calea codrilor; s-au organizat în mici comunități tribale, preferând să trăiască în pribegie.

Pe atunci, Moldova nu avea armată. Erau însă o droaie de căpetenii ce se împopoțonau cu fel de fel de titluri: „Vel căpitan al hătmăniei”, „Vel Căpitan de lefegii”, „Porușnicul hătmăniei”, „Căpitanul de darabani”, „Polcovnicul”, „Stegarul hătmăniei” și câte și mai câte. Nu exista nicio oaste în carne și oase ca să-i apere pe oameni de prăpădurile care veneau de peste graniță; toți cei numiți mai sus însă aveau o mulțime de steaguri mici și mari și un număr îndoit de trâmbițași.

Văzând primejdia care s-a abătut asupra lor, de a le rămâne moșiile nelucrate, părinții călugări de la mânăstirile Cașinului, Bogdana, dar și de prin alte locuri, au bătut mătânii pentru îndreptarea judecăților și întoarcerea prostimii înapoi spre sate, spre orânduială și credință. Mergeau prin sate și cătune, îndemnând gloatele la post și rugăciune, trâmbițând semnul judecății de apoi și al venirii apocalipsei. Norodul asculta cu luare-aminte, femeile suspinau cu amar în năframe, gândindu-se la păcatele săvârșite. Călugării nu se lăsau și îndemnau calicii să se întoarcă cu fața spre biserică, promițându-le viață veșnică în lumea de-apoi, de-a dreapta Tatălui Ceresc. Le cereau în schimbul mântuirii, muncă fără plată pe moșii, podoabe și bani, bucate, vin și undelemn.

Intrând mai adânc în ținutul de pe Valea Trotușului și trecând peste apa Bâlcăi, drumețul ar fi putut da oricând de călărețul fantomă. Acesta era îmbrăcat în negru și apărea ca o nălucă, gonind de-a lungul și de-a latul moșiei sărăcite. Avea în coburi două pistoale mari iar la șa o pușcă; era un bun țințaș, nimerea iepurele din goana calului și trebuia să te ferești să nu-i intri în cătare. Uneori se ivea după coama dealului, alteori din desișul pădurii, dar de cele mai multe dați îl vedeai de la distanță cum venea ca un taifun, călărindu-și armăsarul focos. Se oprea la câțiva pași de tine, își strunea murgul, cabrându-l între picioare și te întreba cu o voce de tunet:

— Ce cauți tu pe moșia mea?

Era un bărbat înalt și viguros, la vreo 35 de ani. Avea mustați stufoase, ochii ageri și vicleni, iar când se enerva, fruntea toată i se încrețea ca spatele unui arici. Era aprig, chiar mânios, și nu trebuia să-i opui rezistență, pentru că imediat te fulgera cu cnutul², ori scotea pistolul de la brâu. El era comisul Scarlatache Ruscan.

Strămoșii lui au stăpânit moșii întinse în ținuturile Văii Totușului și prin alte părți: sate, vii, iazuri, păduri, mori și sălașe de țigani robi. Acum au mai rămas puține, boierul sărăcise.

Curtea boierească o avea deasupra șipotelor din Poșercani. Era un platou larg, dominat de o casă mare boierească, întinsă pe 20 de stâneni în lungime și tot atât în lățime. Conacul avea un pridvor spațios, susținut de patru stâlpi de lemn, geluiți și vopsiți în verde. În pridvor se ajungea urcând șase scări albe, din scândură de carpen. De-a stânga și de-a dreapta erau două balustrade meșterite artistic, având la capătul dinspre curte câte un cap de bour. Din pridvor se intra într-un hol lung și lat, care dădea casa pe din două. De o parte și de alta, erau odăile mari, spațioase, iar chiar la capătul culoarului se afla salonul de oaspeți.

Curtea boierească se întindea mult în spate, până aproape de umărul dealului. Pe o parte, erau cămărilor boierești iar pe partea cealaltă, colibe slugilor.

Mai în fund, dar dincolo de lutărie, la mare depărtare de conac, se aflau bordeiele țiganilor robi. Ele erau săpate în pământ și aveau drept acoperiș o podină de paie. La intrare, erau câteva scări care coborau și se afundau până la nivelul de unde începeau pereții. Acolo era podeaua din lut bătut cu paie și balegă de cal. Iarna, când ninge, zăpada se topea și toată apa intra în ele. În față aveau montate câte un ochi de geam prin care intra o rază de lumină străvezie. Tot acolo era și ușa, o rogojină agățată în două cuie, ori o zdreanță și, rareori, vreo scândură. În jur roiau puzderie de copii de toate vârstele, despuiți, sau doar cu vreo buleandră veche și spălăcită pe umeri, să-i apere de frig și ploaie.

Scarlatache era un om șiret și violent, toți boierii din jur îi știau de frică. Slujitorii trebuiau să plece capetele când acesta trecea prin

² Un fel de bici făcut dintr-o curea de piele rotundă sau dintr-o funie, uneori cu mai multe sfârcuri prevăzute cu plumb la vârful. Sursa: Dex.

dreptul lor, iar robii să se culce la pământ. Cine îndrăzne să-și ridice fruntea din țărână primea osândă aspră.

Încăleca murgul, îl lua pe Istrate, sluga lui credincioasă, și plecau, cutreierând întregul ținut. Își gonea calul prin păduri, prin sate, prin sălașele de robi. Era un bun călăreț și un vânător priceput; sălbăticiunile îi știau de frică și nu-i ieșeau în cale. Când intra în capul satului, întreaga comunitate se înfiora, vestea se transmitea ca un freamăt, din gură-n gură, pe șoptite, ori prin strigăte de groază: „Vine Scarlatache!” Căinii hămăiau!

Călărea cocoțat în șa pe ulițele pustii, privind pieziș într-o parte și în alta, pregătit ca în orice moment să ducă mâna la pistol. Avea o fire năvalnică și încruntată, aspră și rece, de băga groaza în țărani. Găsea pricini pentru orice.

Mâna ca o vijelie de-a lungul și de-a latul moșiei lui păraginite, pe care o controla zi de zi. Era aprig, dădea porunci de pedepsire și a pruncului din leagăn, n-avea milă. Trecea în goana calului prin sălașele de robi, strivindu-i sub copite pe cei care îi ieșeau în cale.

Jalea îi cuprinsese pe țărani; au fost eliberați din iobăgie, dar pe moșia lui Scarlatache era mai rău decât în sclavie. Satele au fost, în mare parte, părăsite.

În călătoriile sale întâmpinase multe primejdii, i se pusese tot felul de capcane; țărani din Boiștea ori Coșereni, călugării de la Mânăstirea Cașinului ori alții, care îl pizmuiau, negustori, cu care el încheiase afaceri, fără a-și plăti datoriile, au vrut de multe ori să-l trimită în lumea de apoi, pentru nelegiuirile sale. De fiecare dată, Scarlatache a scăpat nevătămat.

În a doua zi de Rusalii, s-au dus cu toții să asculte slujba la biserica Sf. Neculai din Pralea. Boierul nu credea în Dumnezeu, dar nu se putea opune poruncii maică-sii, singura de care avea frică. Pe când era cocon, a spânzurat doi robi țigani și ea l-a pedepsit aspru. De atunci, îi purta el de frică.

Când slujba era pe terminate, în biserică a intrat sluga lui credincioasă, Istrate. Acesta era speriat; venise grăbit să-l vestească pe boier că pruncii au dispărut.

Pe moment, Scarlatache nu prea a realizat nenorocirea care s-a abătut asupra casei lui, în schimb, comisoaia, Iliana, a rămas încremenită, vestea a șocat-o. După ce slujba s-a sfârșit, Scarlatache a ieșit afară, începând să țipe la Istrate care stătea cu capul plecat în țărână:

— Spune Istrate, ce s-a întâmplat la curte?

— Măria ta, pruncii au dispărut, credem că au fost răpiți. Lisinoaia, țiganca, i-a lăsat în ogrorul din dosul casei și când s-a întors nu i-a mai găsit. Îți cerem iertare, măria-ta! Poruncă, măria ta! Îți cerem iertare...

— Cum să dispară, cine să îndrăznească să se atingă de coconii mei? Va plăti scump acela care a cutezat... Să mergem!, porunci comisu învâpăiat.

Ruscan era furios, fața i se învinețise, ochii i se măriseră, arunca priviri pline de năduf spre jupâneasa Iliana și de-abia își putea stăpâni mânia. În drum spre casă tot a suduit-o pe comisoaie, învinuind-o că n-a avut grijă de odraslele sale.

Când au ajuns la Poșercani, întreaga curte era în hohote, copiii boierului Scarlatache nu erau de găsit. Slujitorii încă îi mai căutau. Au pus și robii de peste lutărie să-i caute. Nimeni nu știa nimic, n-au văzut, n-au auzit, parcă ar fi intrat în pământ.

Din acea zi, boierul a stat numai cu mustața zburlită și cât era de rău, s-a făcut și mai rău. Biciuia pe oricine întâlnea în cale; întreaga curte era numai plâns și jale; chipurile negre, arse de soare ale țărănilor, laolaltă cu ale țiganilor, stăteau zi-lumină cu fața la pământ, cu fruntea în țărână, numai ochii le scăpărau; Lisinoaia, țiganca, a fost pusă la torturi.

După două săptămâni de căutări și vânzoleli, Scarlatache a luat din nou drumul codrilor. Acum știa că nu-i va mai găsi.

S-a aburcat pe murgul lui și l-a îndemnat spre Dealul Ciorii. Zbura pe șaua armăsarului, cu pletele-n vânt, cu barba răvășită, cu privirea încruntată. Era străveziu la față și suspina des. Era foc și pară, lovea pe cine prindea în cale. Supărarea boierului nu putea fi potolită curând.

Când a ajuns în deal cu armăsarul în spume, în față i-a ieșit pădurașul pus de el, Bârligaru.

— Bine ai venit boierule, îl întâmpină acesta, plecându-și capul

până în pământ.

— Măi Bârligarule, ai avut grijă de pădurea mea, au mai furat șătrarii din ea?, l-a întrebat comisu după ce a descălecat.

— Nu, boierule, n-a luat nimeni nicio uscătură. Am păzit-o cu strășnicie, măria ta, îi spusese meregiul.

— Ai căutat de la un capăt la altul, n-ai văzut urme, dăre, nu mi-a prăduit careva vânatul?

— Am căutat boierule și n-am găsit. Numai acum vreo două săptămâni, o ceată de robi nomazi și-au oprit coviltirele colo-n deal, lângă Movila Muierii, dar n-au stat decât o noapte, că a doua zi au plecat. Au lăsat acolo urme de foc.

— Și încotro au apucat-o? Nu le-ai luat urma? Dacă dădeau iama cu topoarele printre gorunii cei tineri?

— Nu cred, măria ta, că erau tare grăbiți. Eu m-am ținut o bucată de drum și i-am cântărit, să văd ce-or avea de gând, dar ei au întins pasul la cai și priveau îndărăt, parcă le era frică de ceva.

Când Scarlatache a auzit asta, a făcut câțiva pași, spre murgul său care păștea, dar s-a întors deodată înapoi și l-a întrebat pe pădurar.

— Și când spui Bârligarule că s-a întâmplat asta?

— Să fie cam două săptămâni, mai mult nu... Aa... îmi aduc aminte boierule, era de Rusalii, îi spusese sigur pe el pândarul.

— De Rusalii?, întrebă boierul mirat.

— Da, măria ta, de Rusalii!, repetă pădurașul.

Boierul a stat iar pe gânduri: „Ei să-i fi furat?...” Dar ceva nu-i ieșea la socoteală: „Cu ce scop să-i ia?”

— Și în ce direcție spui că au plecat?

— Au ținut malul Cașinului, dar nu mai știu, s-o fi dus spre Bogdănești ori spre Onești?

— Nu-i mai putem ajunge din urmă, au trecut două săptămâni de atunci și cred că au ajuns dincolo de munți. „S-au dus, și odată cu ei și mlădițele mele!”, își zise cu ciudă boierul.

Comisul a început să plângă, acum nu mai arăta ca un zbir, era ca un tată iubitor, grijuț. Îi era dor de copii. Față de slugi nu avea milă, însă când venea vorba de coconi, i se rupea sufletul.

I-a mai dat câteva porunci pădurașului și a încălecat. Acum era convins că numai sătrarii i-au luat pe copii, dar nu înțelegea de ce: „Pentru răzbunare ori pentru răsplată? Și dacă vor galbeni, ca să-i aducă îndărăt? Dar dacă i-a pus cineva?” Avea el o bănuială, nu-și achitase o datorie veche la un sfârnar ungur de peste munți și de la acela credea că a plecat porunca.

Acasă, i-a spus comisoaiei ce a descoperit la Dealul Ciorii.

— Acum, dacă ne va cere banii înapoi, ca să ne dea copiii, ce ne facem jupâneasă, de unde-i scoatem, că suntem lefteri?, se jelea Scarlatache.

— Domnia-ta ai fost necugetat, de ce trebuia să împrumuți bani de la acel negustor de vite?

— Jupâneasă, nu putea să-mi scape printre degete moșia de la Blidari. Era ieftină și de aceea am luat-o. Acum i-aș da-o sfârnarului îndărăt, numai să ne înapoieze pruncii.

— Uf!, oftă jupâneasa. N-o să ne mai vedem copiii niciodată...

Iliana se trăgea dintr-un neam mare, era soră cu jitnicerul Manolea Dimache din Botoșani, un boier deosebit de bogat, stăpân peste o sută de sate în nordul țării, spre Dorohoi.

Au trecut opt luni și Scarlatache nu dăduse încă de urma copiilor, n-a aflat ce-au făcut sătrarii cu ei, i-o fi dus ungurului ori i-o fi vândut prin altă parte?

Abia pe la sfârșitul lui februarie a primit o scrisoare de la acel negustor de peste munți, prin care era anunțat să nu-și mai facă griji că vlăstarele lui se află în custodia sa.

„Pentru a-ți vedea coconii trebuie să plătești grabnic datoria pe care o ai față de mine, de 150 de galbeni, în plus, încă 30, răsplata răpitorilor”, se arăta în răvașul ungurului Csaba.

Era iarnă grea, drumurile prin trecători erau încărcate cu omăt. Nimeni nu mai putea răzbate dincolo, în Ardeal. Scarlatache se vânzolea ca un leu în cușcă, nu putea face un pas peste graniță: „Chiar dacă m-aș duce, cu ce să-i răscumpăr? Fără bani fac drumul degeaba!”

Suma pe care o ceruse Csaba era foarte mare iar comisul sărăcise. Atunci i-a impus Ilieni să-i ceară ajutor lui frate-său, Manolea Dimache, să-i împrumute el galbenii de care avea nevoie, dar acesta a refuzat. În

schimb, jitnicerul s-a adresat contelui francez, de Neuville, care era comandantul șef al trupelor imperiale din Transilvania. L-a rugat pe acesta să intervină pentru eliberarea copiilor lui Scarlatache.

Într-o zi, pe la sfârșitul lui martie, în jurul prânzului, un călăreț și-a strunit armăsarul în fața conacului din Poșercani. De-a stânga și de-a dreapta oblâncului de la șa, avea legate două desagi. Călărașul a lăsat ușor la pământ cele două încărcături și a dat pinteni calului, luându-și avânt spre Valea Oituzului. Ulița era pustie, doar câinii lătrau, simțind prezența străinului pe ulița lor.

Târziu, o slugă a dat peste ele. Când le-a desfăcut la gură, a văzut fețele albe-vineții ale coconilor boierești și a căzut în genunchi crezând că sunt morți. S-a speriat și a dat fuga s-o anunțe pe comisoaie. Micuții, după ce au inspirat aerul curat, s-au trezit la viață.

Înspăimântată, jupâneasa a venit în bocite. Când și-a văzut pruncii vii, a săltat de bucurie, i-a cuprins în brațe și i-a strâns la piept:

— Pe unde ați umblat voi, dragii mămuchii?, îi întreba printre lacrimi comisoaia.

Copiii, de cum s-au văzut în brațele mamei-sii, au început să plângă:

— De ce ne-ați dat la țigani?, a întrebat-o Zoie pe comisoaie.

Avea cinci ani, dar înțelegea multe.

— Cum să vă dăm, draga mamei, la țigani, ce întrebare-i asta?

— Ei așa ne-au zis, că ne-ați vândut lor și că tătuca nu va veni să ne scape.

— Zoia, draga mămuchă, nu este adevărat, cum am putea să ne vindem noi pruncii? Vindeam din robi, din moșii, dar nu propriii noștri copii.

Comisoaia a dat poruncă să se aprindă focurile, să se încălzească apă pentru curățirea și primenirea micuților. Întreaga curte boierească s-a pus în mișcare.

În acea zi, de sfârșit de martie, Scarlatache nu era la conac. S-a dus să refacă niște haturi stricate de călugări, în apropierea de Cârjeu. Vremea era însorită, zăpezile începuseră să se topească și comisul n-avea stare.

De când i-au fost furați copiii umbla ca un turbat prin satele